

**Ebru Abay**

---

**Fra:** Henriette Fagerberg Erichsen [hfe@advokatsamfundet.dk]  
**Sendt:** 19. juni 2009 11:23  
**Til:** Justitsministeriet  
**Cc:** Rasmus Lindboe; pan.jur@cbs.dk  
**Emne:** Høringssvar til Justitsministeriet  
**Vedhæftede filer:** Scannet dokument.pdf

Hermed fremsendes høringssvar på høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Med venlig hilsen

Henriette Fagerberg Erichsen  
Sekretær  
Direkte tlf. 33 96 97 28  
mailto: hfe@advocom.dk

Advokatsamfundet  
Kronprinsessegade 28  
1306 København K  
Tlf. 33 96 97 98

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406  
Akt.nr. 8

22-06-2009

Justitsministeriet  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

KRONPRINSESSEGADE 28  
1306 KØBENHAVN K  
TLF: 33 96 97 98  
FAX: 33 36 97 50

DATO: 19. juni 2009  
J.NR.: 04-014302-09-0768  
REF.: rmm-life

[im@jm.dk](mailto:im@jm.dk)

**Høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område**

Ved e-mail af 10. juni 2009 har Justitsministeriet anmodet om Advokatrådets bemærkninger til ovennævnte grønbog.

Grønbogen har været behandlet i Advokatrådets Procesretsudvalg. Advokatrådet har følgende bemærkninger:

Advokatrådet støtter principielt initiativet om en reform af Domsforordningen, der nu har været i kraft siden 2002. Det bemærkes, at Danmark som bekendt er bundet af forordningens regler, og at Danmark grundet parallelaftalen med EU om Domsforordningen har pligt til at gennemføre evt. ændringer af forordningen i dansk ret inden for en kort frist. En revision af forordningen har derfor væsentlig betydning for dansk erhvervsliv.

Af de mange spørgsmål, der rejses i Grønbogen, peger Advokatrådet særligt på følgende forhold, idet bemærkes, at en mere detaljeret stillingtagen til revisionen må forudsætte et forslag fra Kommissionens side:

- 1) Afskaffelse af eksekvaturproceduren vil være hensigtsmæssig, såfremt dette kan ske ved opretholdelse af visse minimumsgarantier for domfældte. Hvorvidt dette kan overlades til domstolene i domsstaten må bero på den nærmere udformning af reglerne herom, men principielt finder Advokatrådet, at denne opgave bør ligge hos anerkendelses- og fuldbyrdelsesstatens domstole.
- 2) Hvorvidt Domsforordningen skal udstrækkes til også at gælde sager, hvor sagsøgte har bopæl i et land uden for EU er i første omgang et politisk spørgsmål, men Advokatrådet finder, at ideen er interessant og i givet fald vil føre til langt større forudsigelighed for udenlandske og europæiske parter.

Reglerne herom bør udformes med forsigtighed, da brugen af eksorbitante værneting generelt set bør minimeres. Indførelse af et forum necessitatis og en regel om forholdet mellem parallelle sager i EU og i udlandet vil være hensigtsmæssigt og nødvendigt. Endelig bør sådanne kompetenceregler kombineres med regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme fra lande uden for EU, f.eks. begrænset til at angå lande, med hvilke EU indgår aftaler om gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af domme.

- 3) Med hensyn til forholdet mellem litis pendens og eksklusive værnetingsaftaler finder Advokatrådet, at den gældende retstilstand er uhensigtsmæssig. Advokatrådet støtter derfor ideen om at indføre en regel om enekompetence i sager om gyldigheden af en eksklusiv værnetingsaftale til fordel for domstolen eller domstolene i det land, som efter aftalen har enekompetence. De øvrige skitserede løsninger er ikke tilstrækkeligt effektive. Ideen om en standardiseret værnetingsklausul er uheldig og unødvendig henset til Domsforordningens eksisterende formkrav til værnetingsaftaler.
- 4) For indeværende findes der ikke behov for at foretage ændringer af Domsforordningen med hensyn til industrielle ejendomsrettigheder.
- 5) I forhold til litis pendens og indbyrdes sammenhængende krav er det Advokatrådets opfattelse, at litis pendens-reglerne fungerer tilfredsstillende, og at det næppe vil være formålstjenstligt at indføre begrænsninger for negative anerkendelsessøgsmål, da parter i almindelighed har en betydelig interesse i at kunne anlægge sådanne søgsmål. Hertil kommer, at det vil være vanskeligt at give præcise regler og definitioner herom. Indførelse af gruppesøgsmål på europæisk plan bør undersøges og overvejes nærmere.
- 6) Advokatrådet finder, at de gældende regler om foreløbige retsmidler fungerer tilfredsstillende, og at der ikke er et væsentligt behov for større ændringer.
- 7) Advokatrådet finder også, at de gældende regler om forholdet til voldgift fungerer tilfredsstillende, og at der ikke er et udtalt behov for ændringer. Hertil kommer, at forholdet mellem voldgift og domstolsbehandling er uhyre komplekst, hvorfor evt. fælles regler i Domsforordningen risikerer at fungere uheldigt.
- 8) Kommissionen rejser flere spørgsmål under kategorien "Andre spørgsmål".
  1. Advokatrådet er enig med Kommissionen i, at underholdsforpligtelser – set fra et europæisk synspunkt - bør undtages fra Domsforordningens anvendelsesområde, men dette kan have uheldige konsekvenser

for Danmark grundet det danske forbehold overfor det retlige samarbejde. En særløsning for Danmark bør i givet fald undersøges.

2. Bopælsbegrebet for fysiske personer bør harmoniseres ved brug af begrebet "sædvanligt opholdssted". Den gældende ordning med anvendelse af nationale begreber er klart utilfredsstillende. Fastsættelse af et fælles hjemsted i relation til juridiske personer i forhold til reglerne om enekompetence vil også være en god ide, da den gældende løsning er for kompliceret. Indførelse af mulighed for at aftale værneting i sager om erhvervslejemål forekommer som en god ide, og dette er også tilfældet for tanken om at gøre reglerne om enekompetence for ferieboliger mere fleksible.
3. Advokatrådet finder, at det vil være hensigtsmæssigt – efter yderligere undersøgelser – at undersøge de søretlige spørgsmål, Kommissionen rejser.

Med venlig hilsen



Rasmus Møller Madsen

**Ebru Abay**

---

**Fra:** Kunal Singla [KUSI@DI.DK]  
**Sendt:** 30. juni 2009 12:20  
**Til:** Justitsministeriet  
**Emne:** DI's bemærkninger til Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (Bruxelles-1-forordningen)

**Vedhæftede filer:** DI's høringssvar ifm. Grønbog om Bruxelles-1-forordningen.docx

Til rette vedkommende:

Hermed DI's høringssvar ifm. Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles-1-forordningen).

Bekræft venligst modtagelse.

Med venlig hilsen

Kunal Singla  
Konsulent  
Cand.merc.jur.

(+45) 3377 4525  
(+45) 2698 4887 (Mobile)  
kusi@di.dk  
di.dk



Organisation for erhvervslivet

Justitsministeriet  
jm@jm.dk  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

30. juni 2009  
KuSi

**Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles-1-forordningen)**

Justitsministeriet har ved brev af 10. juni 2009 (Journalnr. 2009-748/21-0406) anmodet om DI's eventuelle bemærkninger til Europa-Kommissionens grønbog om revision af Bruxelles-1-forordningen.

Overordnet finder DI det positivt, at der tages initiativ til en revision af Bruxelles-1-forordningen, der vil sikre mere effektiv proces mht. anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område i andre medlemsstater.

Som det påpeges i grundnotatet betyder Danmarks forbehold på det retslige område, at eventuelle ændringer i forordningen ikke får direkte virkning for Danmark.

DI opfordrer derfor til, at der fra dansk side meddeles Kommissionen, at Danmark gennem revision af parallelaftalen vil gennemføre forordningens ændringer.

Med venlig hilsen

Kunal Singla,  
konsulent

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 24





# DANMARKS REDERIFORENING

(DANISH SHIPOWNERS' ASSOCIATION)

Justitsministeriet  
Att.: Christian Wiese Svanberg  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

30. juni 2009

ulr/bc

## Høring over Europa-Kommissionens grøn bog om revision af domsforordningen

Vi henviser til Justitsministeriets brev af 10. juni 2009. Vi har følgende bemærkninger til de af Kommissionen i grønbogen stillede spørgsmål:

### *Spørgsmål 1:*

Vi kan principielt tilslutte os, at eksekvaturproceduren afskaffes, men finder det naturligt, at der fortsat opretholdes visse garantier, som f.eks. kan være den i grønbogen omtalte "særlig prøvelse".

### *Spørgsmål 2:*

Vi kan tilslutte os, at forordningen udstrækkes til at omfatte sagsøgte med bopæl uden for EU-området, og at der etableres nogle kriterier for EU-kompetencen i sådanne sager. Hvor langt man skal gå her, synes dog noget usikkert, og et princip om "forum necessitatis" kan være betænkeligt.

Vi er enige i, at der bør gennemføres særlige regler for det tilfælde, hvor domstolene i et tredjeland har enekompetence, f.eks. i tilfælde hvor der er indgået en eksklusiv værnetingsaftale.

Vi må på det kraftigste modsætte os, at der gennemføres EU-regler om anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt af lande uden for EU. Dette gælder også, selv om der måtte opstilles forskellige begrænsninger i, i hvilket omfang sådanne fremmede afgørelser ville kunne håndhæves. Det ville kunne udsætte danske og andre EU-personer og virksomheder for alt for stor risiko, såfremt fremmede domme skulle anerkendes mere generelt - f.eks. amerikanske erstatningsdomme baseret på "treble damages" ol. Vi henviser her til drøftelserne i Danmark i forbindelse med vedtagelsen af den nye Haager-konvention.

### *Spørgsmål 3:*

Vi kan tilslutte os, at det overvejes at gennemføre regler, der styrker virkningen af værnetingsaftaler, og at det i denne forbindelse overvejes at gennemføre den i grønbogen omtalte særlige "omvendt prioriteringsregel", men også de andre i grønbogen omtalte modeller kan overvejes. Vi kan dog ikke tilslutte os tanken om, at der søges udarbejdet en standardiseret værnetingsklausul.

AMALIEGADE 33 \* DK-1256 KØBENHAVN K \* TLF.: +45 33 11 40 88 \* TELEFAX: +45 33 11 62 10

E-mail: info@shipowners.dk

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

**Akt.nr. 22**

**2009 NR. 748/21 - 0406**

**Spørgsmål 4:**

Ikke bemærkninger.

**Spørgsmål 5:**

Vi kan tilslutte os, at de nuværende problemer omkring litispændens søges afhjulpet ved at styrke kommunikationen og samarbejdet mellem domstolene. Vi kan også tilslutte os, at risikoen for negative kompetencekonflikter søges undgået ved at etablere en forpligtelse for den domstol, der har erklæret sig inkompetent, til at genoptage sagen, hvis den domstol, der først er anlagt sag ved, erklærer sig inkompetent. Vi kan dog ikke tilslutte os, at der gennemføres regler om at udelukke anvendelse af litispændensreglen i tilfælde af negative anerkendelsessøgsmål. Vi finder det også tvivlsomt, om der kan være et tilstrækkeligt behov for at supplere de forskellige nationale regler om adgang til at samle sager, der anlægges af og/eller mod flere parter på grundlag af ensartede regler.

**Spørgsmål 6:**

Uanset hvad der vedtages om arrest, er det vigtigt, at gældende konventioner, herunder 1999 Arrestkonventionen vedrørende skibe, fuldt ud respekteres. Danmark bør aktivt virke for, at den tidligere, bredere respekt for internationale konventioner genindføres.

**Spørgsmål 7:**

Mange af de fremførte forslag fortjener nøjere at blive overvejet, og vi er positive over for disse forslag, men det er afgørende, at der ikke foreslås noget, der på nogen måde er uforenelig med New York-konventionen.

**Spørgsmål 8:**

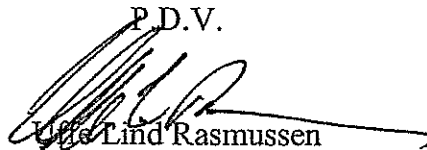
Vi må gå imod forslag om at indskrænke art. 71, jf. bemærkningerne ad spørgsmål 6, og vi er imod en udvidelse af art. 6, nr. 1 til arbejdsaftaler. Vi er positive over for eventuelt at udvide bestemmelsen i art. 22, nr. 2 vedrørende enekompetencen for selskabsretlige sager, men må først se et forslag, før det er muligt for os nærmere at udtale os. Vi ser frem til at se et forslag om en nærmere definition af begrebet "hjemsted".

Med hensyn til søretssager må vi modsætte os ændringer, der kan gribe ind i de gældende konventionsmæssige systemer, som bl.a. indebærer, at sager meget vel kan føres ved andre jurisdiktioner end der, hvor der er oprettet en erstatningsfond. Dette er måske ikke ideelt, men det er det konventionsmæssige system, som EU ikke bør pille ved. Med hensyn til særbestemmelser om konnossementer skal man være opmærksom på, at begrebet "konnossement" måske er på vej ud af den internationale konventionsregulering til fordel for andre udtryk så som "negotiable transportdokumenter vedrørende søtransport og tilknyttede transportere". Det er afgørende, at værnetingsklausuler i negotiable transportdokumenter vedrørende søtransport og tilknyttede transportere, der opfylder de mere formelle krav, herunder klarhedskrav, har fuldt bindende virkning i forhold til tredjemand, der erhverver sådanne dokumenter.



Vi kan tilslutte os, at der i forbindelse med spørgsmålet om anerkendelse og fuldbyrdelse ses på mulighederne for at etablere fri bevægelighed for officielt bekræftede dokumenter. Det er uklart for os, hvad der mere præcist sigtes på i det andet afsnit under pkt. 8.3 om finansielle sanktioner. Vi finder også, der kan være interesse forbundet med forslaget om at udarbejde en fælles standardformular.

Med venlig hilsen  
DANMARKS REDERIFORENING  
P.D.V.



Uffe Lind Rasmussen

R:\BC\Justitsministeriet - grøn bog.doc

## Ebru Abay

---

**Fra:** Emil M. Jelstrup [emjelstrup@hotmail.com]  
**Sendt:** 1. juli 2009 14:40  
**Til:** Justitsministeriet  
**Emne:** Høringssvar fra Retspolitisk Forening vedr. grønbog om retternes kompetence m.v. på det civile område (Deres sagsnr. 2009-748/21-0406)

**Vedhæftede filer:** hoeringssvar.doc



hoeringssvar.doc  
(36 KB)

Til Justitsministeriet

Vedlagt fremsendes høringssvar fra Retspolitisk Forening vedr. Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelseretlige område, Deres sagsnr. 2009-748/21-0406.

Foreningen skal beklage den forsinkede fremsendelse.

Med venlig hilsen

Emil M. Jelstrup  
sekretær for Retspolitisk Forening

---

Dit GRATIS USB-stik på nettet er vokset til 25 GB! Få Sky Drive nu!  
<http://www.microsoft.com/danmark/windows/windowslive/products/skydrive.aspx>



## R E T S P O L I T I S K F O R E N I N G

### HØRINGSSVAR

vedrørende Europa-Kommissionens grønbog om revision af rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

Justitsministeriets sagsnr. 2009-748/21-0406

Indledningsvis skal Retspolitisk Forening beklage, at høringssvaret ikke blev afsendt inden høringsfristen d. 30. juni 2009.

Overordnet er Retspolitisk Forening positivt indstillet over for grønbogen. Retspolitisk Forening skal besvare de stillede spørgsmål som følger:

#### **Spørgsmål 1:**

Det findes overordnet set hensigtsmæssigt at afskaffe eksekvaturproceduren for civil- og handelsretlige retsafgørelser, således at der i højere grad vil blive fri bevægelighed for retsafgørelser i EU.

I langt de fleste sager må den retsgaranti, der ligger i Domsforordningens art. 53 ff ("Fælles bestemmelser") om godtgørelse af ægthed og erklæring fra oprindelseslandet om eksigibilitet antages at være tilstrækkelig til at varetage hensynene til den, der i et EU-land har fået en eksekverbar dom imod sig. Det er også spørgsmålet, om fx manglende overholdelse af processuelle mindstegarantier i oprindelseslandet varetages bedst ved en eksekvaturproces eller anden form for efterfølgende prøvelse i fuldbyrdelseslandet. Sådanne spørgsmål kan formentlig mest hensigtsmæssigt behandles for domstolene i oprindelseslandet – eller i yderste konsekvens for Den Europæiske Menneskeretsdomstol. I den altovervejende hovedpart af de civil- og handelsretlige sager, hvor de processuelle rets- og grundprincipper er overholdt, vil en erklæring om dette samt om eksigibilitet fra oprindelseslandet være tilstrækkelig. I de sager, hvor principperne ikke er overholdt, afhjælper den nuværende eksekvaturprocedure alligevel ofte ikke problemet.

Som foreningen forstår spørgsmål 1, er det dog alene fuldbyrdelsesproceduren, der ønskes ændret, og ikke reglerne for anerkendelse, således at Domsforordningens betingelser i art. 34 stadig skal være opfyldte. Erklæringen fra oprindelseslandets myndigheder i Domsforordningens bilag V indeholder allerede oprindelseslandets påtegning om, hvorledes forkyndelsen er sket. Det kunne overvejes at supplere dette med en kort redegørelse for, hvorledes den kontradiktoriske proces er overholdt, med henvisning til sagens dokumenter, samt i øvrigt at betingelserne i den nuværende art. 34 er tilfredsstillende.

Dette burde være tilstrækkeligt i de allerfleste sager. Spørgsmålet er herefter, om man bør give et fællesskabsinstrument til at standse fuldbyrdelsen i de sager, hvor de almindelige retsgarantier ikke er overholdt, og hvor oprindelseslandets domstole fejlagtigt angiver, at de er. Sådanne situationer findes dog at være bedst varetaget efter en procedure ifølge EMRK art. 6, og ikke som en standardprocedure i Domsforordningens regi.

## Spørgsmål 2

Teoretisk set er der ikke noget i vejen for, at Domsforordningens særlige kompetenceregler også blev fundet afgørende mht. sagsøgte i tredjelande, således at Domsforordningens regler udgør et ens, fællesskabsretligt grundlag for international domstolskompetence generelt. I praksis må der dog tages hensyn til, at det at være tvunget til at føre en retssag ved et meget fjernt forum, fx grundet en litispændingsregel eller en regel om enekompetence, kan medføre, at det økonomisk set ikke kan lade sig gøre at gennemføre et krav.

Det findes derfor, at de særlige kompetenceregler overordnet set kunne være anvendelige som udgangspunkt for fastlæggelsen af kompetencen også over for sagsøgte, bosat i tredjelande, men at regler om litispænding og enekompetence – bortset fra enekompetence ved værnetingsaftaler – ikke er hensigtsmæssige at kopiere. Hensynet til ”at kunne trække en sag hjem” findes vedrørende søgsmål i tredjelande at være større end hensynet til for enhver pris at undgå dobbelt sagsførsel. For så vidt angår den sidste del af spørgsmålet, findes det ikke helt så åbenbart, at der skal være – eller at det er realistisk at opnå – fælles regler for anerkendelse af domstolsafgørelser fra tredjelande. De enkelte medlemsstaters udenrigspolitiske relationer er her så uens, at der populært sagt formentlig vil være meget stor forskel på, hvilke landes retsafgørelser, de forskellige landes domstole vil være komfortable ved at håndhæve. Hvis der skal være fælles regler, må det som minimum kræves, at værnetinget for afgørelsen er begrundet i reelle tilknytningsmomenter, og at det kan bevises, at processuelle mindstegarantier er opretholdt. Dette bør kunne prøves af domstolene i medlemsstaterne ved en eksekvturprocedure, for hvilken der sådan set godt kunne være fælles minimumsregler, kombineret med en ”more favourable right”-regel, som ses i New York Konventionens system vedr. voldgiftsaftaler.

## Spørgsmål 3

Man kunne forestille sig en model i tråd med den foreslåede ”omvendte prioriteringsregel”, hvorefter det udpegede forum har førsteprioritet til at udtale sig om sin kompetence, men hvor en evt. konkurrerende ret ikke skal afvise sagen, men stille sagen i bero. Hvis den udpegede ret finder, at værnetingsaftalen ikke er gyldig, vil processen for det alternative forum være gået i gang og der vil ikke herske tvivl om fx forældelse og anden fristafbrydelse.

## Spørgsmål 4

Ingen kommentarer.

## Spørgsmål 5

Det findes ikke hensigtsmæssigt at udelukke fra anlæggelsen af negative anerkendelsessøgsmål. Interessen heri kan være reel. I stedet kunne det være hensigtsmæssigt, som foreslået, at sikre en større grad af kommunikation mellem domstolene i tilfælde af parallelle søgsmål. Hvorledes denne kommunikation bedst kan foregå er ikke klart, men en tilsvarende ordning som nævnt under spørgsmål 3, nemlig udsættelse af det parallelle søgsmål og ikke afvisning af sagen, kunne være hensigtsmæssig. Det mere bløde retsmiddel, udsættelsen, frem for afvisningen, reserverer domstolskompetencen til et senere tidspunkt (idet tilknytningsbaserede værnetingsbetingelser, som fx bopæl, jo kan ændre sig over tid) samt udelukker retsfortabelse ift. diverse frister.

Vedrørende samlede sager/group actions bør Domsforordningen efter foreningens vurdering ændres, således at dette i større grad faciliteres. En stor del af medlemsstaternes interne procesregler har i de senere år gået i retning af at tillade kumulation i større regi/group actions, og det ville være hensigtsmæssigt, hvis dette også var direkte reguleret i Domsforordningen.

### Spørgsmål 6

Det i grønbogen og rapporten foreslåede muligheder for forbedring af reglerne på dette område forekommer fornuftige. Ikke mindst er det meget vigtigt, at anvendelsen af et foreløbigt retsmiddel i en stat, der *ikke* har den materielle kompetence, holdes adskilt fra og ikke influerer på kompetencen ved den ret, der *har* den materielle kompetence. Det forekommer ligeledes formålstjenligt, at den ret, der er materielt kompetent til at høre tvisten gives anledning til at bringe de foreløbige retsmidler til ophør, uanset hvilken medlemsstats domstol, der har bragt dem i anvendelse, men dette vil så vidt ses ikke kunne ske ved "nogle præciseringer af anvendelsesområdet", som ellers forudsat i rapporten. En så direkte adgang til indgriben i retsmidler, bragt i anvendelse af en domstol i et andet medlemsland, vil kræve en gennemgribende ændring af det eksisterende regelgrundlag.

### Spørgsmål 7

Overordnet for de tre spørgsmål kan det siges, at den helt generelle passus i Domsforordningen om, at den "ikke finder anvendelse på voldgift" hverken er hensigtsmæssig eller entydig. Spørgsmålene om kompetence til afgørelse af tvister om eksistensen og indholdet af en voldgiftsaftale, om anerkendelse af afgørelser derom samt brugen af foreløbige retsmidler til sikring af voldgiftsrettens effektive sagsbehandling mv. adskiller sig ikke grundlæggende fra mange andre retsspørgsmål. Der er således fra foreningens synspunkt ingen grund til at undtage "voldgift" fra Domsforordningens anvendelsesområde overhovedet, når bare det gøres klart, at Domsforordningens regler ikke skal træde i stedet for de internationale regler om voldgift, her særligt New York Konventionen af 1958 om anerkendelse og fuldbyrdelse af voldgiftskendelser samt den praksis, der er udviklet i international voldgift generelt. Så længe det internationale voldgiftssystem opretholdes som *lex specialis* og det slås fast, at Domsforordningen alene er relevant i de situationer, hvor voldgiftsretten eller parterne beder domstolene om assistance, kan Domsforordningens regler efter foreningens vurdering lige så godt finde anvendelse på tvister vedrørende voldgiftsaftaler som på andre civil- og handelsretlige tvister.

### Spørgsmål 8

8.1. Det findes hensigtsmæssigt at ændre Domsforordningen som foreslået.

8.2. Et selvstændigt bopælskoncept kunne være fordelagtigt – spørgsmålet er dog, om dette ikke under alle omstændigheder er under udvikling i domstolspraksis. De øvrige foreslåede ændringer af kompetencereglerne findes hensigtsmæssige; særligt findes manglen på ensartede regler om kumulation at burde gøres til genstand for ændringer – dette evt. sammen med en eventuel medtagelse af bestemmelser om gruppespørgsmål. For så vidt angår de søretlige sager, ville det være formålstjenligt at tilstræbe ændringer som foreslået. Muligheden for at anlægge det civile erstatningsspørgsmål for den samme ret som erstatningsfonden er oprettet ved bør dog være en option i skadelidtes favør og ikke en pligt. Erstatningsfonden vil ofte blive oprettet ved reders hjemting og dens placering er i det hele taget uafhængig af, hvor den skadevoldende handling indtrådte. Dette vil ofte ikke være i overensstemmelse med private skadelidtes interesser, samt heller ikke nødvendigvis i overensstemmelse med hensynet til at få erstatningssagen behandlet der, hvor der er lettest adgang til bevisoptagelse og vidneførsel; nemlig skadesstedet. For så vidt angår det om konnossementer anførte tiltrædes det, at en sådan præcisering/ændring vil være formålstjenlig, idet Domsforordningen i så fald vil være i overensstemmelse med det, der alligevel er praksis inden for området.

8.3. Reglerne om anerkendelse af officielt bekræftede dokumenter kunne med fordel ændres som foreslået. Ligeledes kunne standardformularer med angivelse af oversættelse af et uddrag af retsafgørelsen virke besparende, hvis det aktualiserer sig i fremtiden.

København, d. 1. juli 2009

Bjørn Elmquist  
formand

Kristina Siig  
lektor, dr. jur.

**Ebru Abay**

---

**Fra:** Pia Saxild [PS@fbr.dk]  
**Sendt:** 26. juni 2009 10:08  
**Til:** Justitsministeriet  
**Emne:** Forbrugerrådets høringsvar om grøn bog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001

**Vedhæftede filer:** Høringsvar, Retternes kompetence + anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område\_(1).doc

Vedlagt Forbrugerrådets høringsvar vedrørende Europa-Kommissionens grøn bog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (sagsnr. 2009-748/21-0406).

Med venlig hilsen

Pia Saxild  
Sekretær  
Forbrugerrådet  
Tlf. direkte: +45 7741 7731  
E-mail: ps@fbr.dk

**TÆNK** FORBRUGERRÅDET  
Danish Consumer Council  
Fiolstræde 17, Postboks 2188, 1017 København K, Danmark

Forbrugerrådet er en uafhængig interesseorganisation, der varetager alle forbrugeres interesser over for erhvervslivet og myndighederne. Forbrugerrådet udgiver TÆNK, Danmarks uafhængige forbrugermagasin. Se mere på [www.fbr.dk](http://www.fbr.dk) og [www.taenk.dk](http://www.taenk.dk).

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 19



Justitsministeriet  
jm@jm.dk

26. juni 2009

Benedicte Federspiel  
Dok. 81092/ps

### **Retternes kompetence / anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område**

Justitsministeriet har med skrivelse af 10. juni 2009 (sagsnr. 2009-748/21-0406) anmodet Forbrugerrådet om eventuelle bemærkninger til Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Formålet med grønbogen er at undersøge, hvordan anvendelsen af Bruxelles I-forordningen kan forbedres.

Forbrugerrådet har følgende bemærkninger:

Der rejses i grønbogen en række spørgsmål om revision af forordningen. De rejste spørgsmål er imidlertid af en generel og abstrakt karakter og er ikke ledsaget af en nærmere redegørelse for, hvilke praktiske problemer der er på forbrugerområdet, som kan begrunde de rejste spørgsmål, ej heller hvorledes sådanne problemer måtte kunne løses i forbrugernes interesse. Forbrugerrådets stillingtagen må derfor bero på en klargøring heraf.

På det foreliggende grundlag skal Forbrugerrådet dog bemærke:

Det udtales i grønbogen, at værnetingsaftaler (ad spørgsmål 3) og voldgiftsaftaler (ad spørgsmål 7) bør gives størst mulig virkning. Det kan muligvis være hensigtsmæssigt i internationale handelsforhold mellem erhvervsvirksomheder. I forbrugerforhold, også de grænseoverskridende, har det imidlertid altid været forbrugerrådets opfattelse, at det ikke bør være muligt for de erhvervsdrivende at anvende vilkår om værneting og voldgift.

Om der er ulemper forbundet med afskaffelse af en særlig eksekvaturprocedure (fri bevægelighed for retsafgørelser uden at mellemliggende processkridt er nødvendige) i forbindelse med fuldbyrdelse af udenlandske retsafgørelser (ad spørgsmål 1), må på forbrugerområdet ses i sammenhæng med reglerne om værneting, lovvalg og udformningen af en alternativ procedure til den nuværende godkendelsesprocedure.

Tilsvarende gør sig gældende for så vidt angår forordningens videregående anvendelse i det internationale retssystem (ad spørgsmål 2).

Med venlig hilsen

Vagn Jelsø  
Afdelingschef

Benedicte Federspiel  
Chefkonsulent

Justitsministeriet  
Lovafdelingen  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

H.C. Andersens Boulevard 45  
1553 København V

Telefon 33 43 70 00  
mail@danskeadvokater.dk  
www.danskeadvokater.dk

1. juli 2009

**Vedr.: Høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.**

Justitsministeriet har den 10. juni 2009 (j.nr. 2009-748/21-0406) sendt Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område med anmodning om eventuelle bemærkninger senest den 30. juni 2009.

I den anledning skal Danske Advokater bemærke følgende vedrørende spørgsmål nr. 4 og 7:

**Spørgsmål nr. 4:**

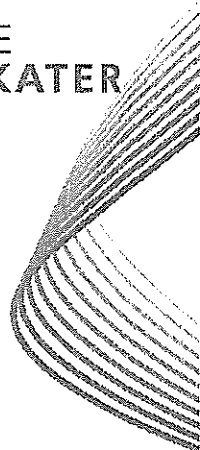
"Hvilke mangler ved den nuværende ordning for bilæggelse af patenttvister finder De, at det er mest nødvendigt at løse i forbindelse med forordning 44/2001, og hvilken af de ovenfor anførte løsninger finder De bedst egnet til at forbedre såvel rettighedshaveres muligheder for at håndhæve og forsvare deres industrielle ejendomsrettigheder som sagsøgeres muligheder for at anfægte sådanne rettigheder med forordningen?"

Danske Advokater skal bemærke, at i EU's medlemsstater er det muligt at patentere en opfindelse via rent nationale patenter eller via europæiske patenter.

Nationale patenter dækker alene den medlemsstat, hvori det nationale patent er udstedt. Alle sager om rent nationale patenter, herunder sager om krænkelse og ugyldiggørelse, angår alene nationale forhold, og disse sager bør efter Danske Advokaters opfattelse og i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet løses ved relevante nationale domstole. Dette bør gælde uanset, om der er opnået en vifte af nationale patenter for samme opfindelse.

Europæiske patenter udstedt af Den Europæiske Patentmyndighed udstedes centralt, men opnår alene retskraft gennem national validering. Herved skifter det europæiske patent karakter fra at være én ret til i realiteten at være en vifte af nationale rettigheder, jfr. den europæiske patentkonvention artikel 64, stk. 1.

Den europæiske patentkonvention giver i en periode på 9 måneder fra udstedelse af det europæiske patent mulighed for at gennemføre en central indsigelsesprocedure. Tredjemænd kan inden for denne frist søge patentet ugyldiggjort eller begrænset centralt. En central ugyldiggørelse eller begrænsning får umiddelbart virkning i de lande, hvor det europæiske patent er



valideret, se hertil patentloven § 80. Efter udløbet af denne indsigelsesperiode kan ugyldiggørelse eller begrænsning af patentet på foranledning af tredjemand alene ske ved de nationale domstol og med virkning for den enkelte stat.

Nationale sager om krænkelse og ugyldiggørelse af et europæisk patent afgøres efter nationale regler, jfr. den europæiske patentkonvention artikel 64, stk. 3, og artikel 138, stk. 1. Da der ikke findes ens nationale materielle regler, kan faktisk identiske sager blive bedømt forskelligt. Dette gør selvsagt ikke afgørelserne uforenelige, idet en given afgørelse kun har retsvirkning i ét land.

Danske Advokater er i sagens natur bekendt med, at det fra flere sider anføres, at der er behov for at opnå en domstolsordning, hvor en patenttvist afgøres med virkning for hele EU. I debatten om dette spørgsmål henvises ofte til det værdispild, førelsen af parallelle nationale patent-sager antages at medføre. Så vidt det er Danske Advokater bekendt, er antallet af sådanne parallelle sager lavt, formentlig under 10. Danske Advokater opfordrer på denne baggrund til, at behovet for en midlertidig ordning inden for rammerne af domsforordningen overvejes kritisk.

I relation til de konkrete overvejelser, som er fremhævet i grønbogen, bemærkes følgende:

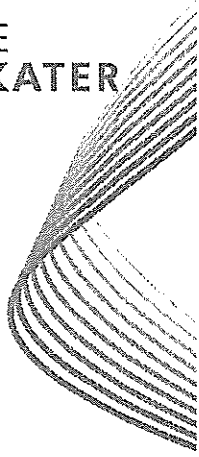
Danske Advokater ser ikke noget behov for, at parallelle sager koordineres på initiativ af domstolene. Det bemærkes i denne forbindelse for det første, at domstolene typisk først i forbindelse med hovedforhandlingen opnår en dybdegående indsigt i sagens faktum. Uden denne forståelse for sagens faktiske omstændigheder er effektiv koordination på domstolsniveau næppe muligt. For det andet koordineres parallelle sager typisk intensivt af parterne selv. Hertil kommer, at en eventuel koordination fra domstolens side under alle omstændigheder bør ske kontradiktorisk.

Danske Advokater kan ikke støtte indførelsen af den i grønbogens side 7 beskrevne "spider in the web" doktrin. Doktrinen er udviklet af hollandske domstole og har været overvejet af Vestre Landsret i den principielle afgørelse trykt i UfR 2003.898V. Som anført af Vestre Landsret afgøres en tvist i relation til et valideret europæisk patent efter nationale regler. Bedømmelse skal ske efter lokal ret.

Indførelsen af "spider in the web" doktrinen vil kunne føre til, at der i land A efter land A's materielle patentret kan opnås et forbud gældende for land A og B, uanset at land B's materielle regler ikke giver grundlag for et sådant forbud. Dette problem vil ikke realistisk kunne løses ved som forudsætning for brug af "spider in the web" doktrinen at kræve, at domstolene i land A skal bedømme sagen efter de materielle regler i både land A og B. Årsagen er, at de materielle regler sprogligt er stort set enslydende, men at retspraksis har fortolket reglerne forskellige. Der ses eksempelvis væsentlige forskelle mellem engelsk og tysk materiel patentret.

"Spider in the web" doktrinen vil derfor uundgåeligt føre til forøgelse af retsikkerheden. En eventuel mulighed for forum shopping vil yderligere forstærke denne retsikkerhed ligesom den, såfremt rettighedshaveren gives mulighed for på grundlag af "spider in the web" doktrinen at anlægge en cross boarder sag ved et deliktsværneting, jfr. domsforordningen artikel 5, stk. 3, reelt vil føre til, at rettighedshaveren frit kan vælge værneting. Årsagen er, at en rettighedshaver ofte vil kunne etablere deliktsværneting ved at få den potentielle krænker til at sælge eksempelvis et enkelt potentielt patentkrænkende produkt inden for den jurisdiktion, hvor rettighedshaveren ønsker at anlægge sag.

En sådan adgang til forum shopping indebærer en risiko for, at patenthavere – ikke mindst i sager mod små og mellemstore virksomheder – ud fra taktiske årsager vælger at føre sagen ved en anden domstol end sagsøgtens hjemting, fordi den sagsøgtens forsvar herved besværliggøres på grund af geografisk distance, sproglige udfordringer og de deraf følgende økonomiske virkninger.



Denne netop beskrevne mulighed for forum shopping har rettighedshaveren for så vidt også under den eksisterende ordning. Forskellen er, at under den eksisterende ordning vil sagen i "prøvekøbsjurisdiktionen" ikke have cross-border effekt, men alene retskraft i "prøvekøbsjurisdiktionen".

Patentsager er ofte tidskrævende og kostbare, ikke mindst hvis de føres ved udenlandske domstole med behov for brug af udenlandske advokater og patentagenter. Navnlige små og mellemstore virksomheder vil i dag derfor ofte vælge slet ikke at forsvare sig på uvæsentlige markeder. Hvis der indføres mulighed for cross-border sager ved ethvert deliktsværneting, kan en enkeltstående potentielt krænkende handling i eksempelvis Grækenland indebære, at en græsk sag kan føre til forbud på den potentielle krænkers hovedmarkeder, herunder Danmark.

Kombinationen af adgangen til forum shopping og cross-border effekt vil ændre den eksisterende balance mellem rettighedshaverne og de potentielle krænkere. Særligt små og mellemstore virksomheder vil kunne føle, at de er nægtet equality of arms, og konsekvensen kan være, at den eksisterende fine balance mellem det patentretlige monopol og den frie konkurrence skades.

Danske Advokater kan af hensyn til retssikkerheden ikke støtte indførelsen af "spider in the web" doktrinen. Indførelsen af mulighed for cross-border-sager bør forudsætte en fuldstændig harmonisering af de materielle regler. Dette vil formentlig som minimum kræve etableringen af et EF patentdomstolssystem. Under alle omstændigheder bør alle cross-border sager anlægges ved den potentielle krænkers hjemting for herved at sikre den potentielle krænkers equality of arms.

#### Spørgsmål nr. 7:

"Hvad mener De, det ville være hensigtsmæssigt at gøre på fællesskabsplan:

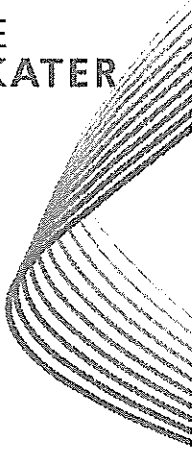
- for at øge voldgiftsaftalers effektivitet
- for at sørge for en god koordinering af sager mellem domstole og voldgiftsretter
- for at øge voldgiftskendelsers effektivitet"

Danske Advokater skal hertil - sammen med Dansk Forening for Voldgift - bemærke, at det korte svar på spørgsmålet er, at der ikke er behov for at gøre noget, og at der næppe heller kan gøres meget.

Først domskonventionen og siden domsforordningen har undtaget voldgift fra anvendelsesområdet. Igennem fire årtier har det i praksis ikke givet anledning til problemer. Det afspejler sig ved, at EF-domstolen kun ganske få gange har skullet tage stilling til omfanget af undtagelsen af voldgift. I stedet er voldgift reguleret af FN's New York-konvention, ligesom nationale voldgiftslove i stigende grad harmoniseres på grundlag af UNCITRAL's modellov. Dette internationale grundlag for voldgift fungerer i praksis til stor tilfredshed for deltagerne. Fra en praktisk synsvinkel er det således ikke klart, hvad behov der er for med grøn bogens ord at "forbedre samspillet mellem voldgiftssager og retssager".

Enhver ændring af domsforordningen bør som minimum respektere New York-konventionen. Der bør heller ikke opstå gnidninger mellem domsforordningen og UNCITRAL's modellov, som stadig flere medlemsstater har ladet sig inspirere af i nationale voldgiftslove.

Navnlige bør der ikke flyttes kompetence fra voldgiftsretter til domstolene. Det er væsentligt i praksis, at voldgiftsretter har såkaldt kompetence-kompetence - det vil sige kompetence til at afgøre egen kompetence. Kunne alene en domstol tage stilling til voldgiftsrettens kompetence, ville en del af formålet med en voldgiftsaftale kunne tilsidesættes med en simpel indsigelse mod kompetencen. Retssikkerhedsmæssige hensyn er tilgodeset ved, at kompetenceindsigelser



tillige kan prøves af domstolene, om ikke før så i forbindelse med stillingtagen til en afsagt voldgiftskendelse.

Det bør i øvrigt tilstræbes, at § 8 i den danske voldgiftslov kan bibeholdes. Bestemmelsen fastsætter, at er voldgiftssag indledt, må domstolene som udgangspunkt afvente voldgiftsrettens afgørelse om sin kompetence.

For så vidt angår forholdet mellem domstolene i forskellige medlemsstater angiver grønbogen forskellige tiltag, som kan forhindre, at domstolene i forskellige medlemsstater kan behandle samme spørgsmål. Der synes dog at være praktiske grænser for, hvor langt eksklusivitet kan række. Hvor der under en verserende retssag nedlægges påstand om afvisning med henvisning til en voldgiftsaftale, må den domstol, for hvilken sagen verserer, kunne tage stilling til indsigelsen. Det ville ikke give mening, om domstolen skulle henvise parterne til at få indsigelsen prøvet ved domstolene i en anden medlemsstat. Grønbogen nævner også en mulighed for, at en afgørelse i én medlemsstat om gyldighed eller fuldbyrdelse af en voldgiftskendelse skal anerkendes i andre medlemsstater. Efter domsforordningen er pligten til at anerkende en afgørelse imidlertid ikke fuldstændig. Der gælder undtagelser i artikel 34 og 35, og da disse i vidt omfang svarer til, hvad allerede gælder i forhold til New York-konventionen, er der næppe meget vundet. I praksis er der næppe heller stort behov for med hensyn til domstolsafgørelse om foreløbige retsmidler at gå videre end artikel 31.

Europa-kommisionen kan passende gøre et amerikansk ordsprog til sit – ”if it ain't broke don't fix it” – og afstå fra at ophæve eller modificere undtagelsen af voldgift fra domsforordningens område.

Med venlig hilsen

Helle Hübertz Krogsøe  
vicedirektør/retschef  
[hhk@danskeadvokater.dk](mailto:hhk@danskeadvokater.dk)



Jmt. Mdt.

22 JUNI 2009

Justitsministeriet  
**Att.: Procesretskontoret**  
Lovafdelingen  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K  
**Deres j.nr.: 2009-748/21-0406**

Kronprinsessegade 28, 3. sal  
1306 København K

Telefon + 45 7026 5013  
Telefax + 45 3313 0013

office@voldgiftsinstitutet.dk  
www.voldgiftsinstitutet.dk

18. juni 2009

## Høring over Kommissionens grøn bog om revision af forordningen om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

J.nr. K-1411  
Skr. Anette Egebjerg

Voldgiftsinstitutet har modtaget ovennævnte grøn bog i høring og skal i forhold til grøn bogens pkt. 7 om forholdet mellem forordningen og voldgift fremkomme med følgende bemærkninger:

Voldgift som tvistløsningsmetode er af meget stor og stadig større betydning for danske og udenlandske virksomheder. Antallet af anlagt voldgiftssager, herunder såvel rene nationale voldgiftssager som internationale sager, har i de senere år være stigende, ikke blot i Danmark, men også i Sverige, Tyskland samt England og så vidt vides indenfor hele EU.

Gældende ret indenfor dette rets område i såvel EU som udenfor EU er i hovedsagen baseret på henholdsvis UNCITRALs modellov fra 1985, som har dannet grundlag for voldgiftslovgivning i flere end 46 lande, samt New York-konventionen fra 1958, som er ratificeret af mere end 140 lande. De anførte retskilder er kendetegnet ved deres globale sigte. Det har blandt andet den fordel, at enhver der er bekendt med modelloven og New York-konventionen også er bekendt med voldgiftslovgivningen i de mange lande, som har henholdsvis gennemført og ratificeret de nævnte retskilder. Der findes ingen særlige EU-regler af betydning for voldgiftsområdet.

Institutet skal generelt bemærke, at ændringer i den gældende og velfungerende retstilstand meget vel kan føre til retsikkerhed i en sådan grad, at "EU-virksomheder" af "tredjelands-virksomheder" presses til at acceptere aftaler om voldgift uden for EU. Dette er ikke i de europæiske virksomheders interesse, ligesom det ikke er i virksomhedernes interesse, at der på denne måde opstår risiko for at hele retsområder - nemlig de retsområder, hvor der opstår tvister, som normalt afgøres ved voldgift - "tørres ud" inden for EU.

Hvis der i EU identificeres behov for ændringer i modelloven og New York-konventionen, bør EU i stedet tage initiativ til en drøftelse heraf i FN-regi, frem for at gå enegang inden for EU, således at ændringerne kan opnå samme globale anerkendelse som anført ovenfor.

Institutet stiller sig i øvrigt tvivlende overfor, om der i det hele taget er behov for ændringer i den gældende retstilstand.

Danske Bank  
Nytorg Erhvervsafdeling  
1459 København K  
Reg.nr. 4180 konto nr. 4180503080

BIC - SWIFT: DABADKKK  
DKK IBAN: DK4330004180503080  
EUR IBAN: DK6030004180727620



De eksempler, som Kommissionen har angivet i grønbogen, f.eks. om mangler i voldgiftsbehandlings effektivitet, risiko for parallelle sager ved domstole og voldgiftsretter og risiko for voldgiftsaftalers ugyldighed, er overordentlig sjældne i praksis, og kan efter instituttets opfattelse ikke begrunde, at der iværksættes ændringsinitiativer, som skaber reel risiko for, at virksomhedernes mulighed for at få løst tvister ved voldgift inden for EU forringes.

Det er i skrivende stund uklart, hvilke initiativer Kommissionen konkret ønsker iværksat for at imødegå de anførte problemer, der som antydtes synes at være af mere akademisk end praktisk art. Hvis der identificeres behov for at ændre, håber instituttet, at ændringerne sker med respekt af det internationalt anerkendte princip, hvorefter voldgiftsretten kan træffe afgørelse om sin egen kompetence (det såkaldte kompetence-kompetence princip, jf. voldgiftslovens § 16 og modellovens artikel 16), samt det forhold, at voldgift i meget vid udstrækning er undergivet partsautonomi. En krænkelse af disse for voldgift helt fundamentale principper kan føre til, at voldgiftsprocessen indenfor EU bliver uinteressant, og at der i øvrigt sker udligning af forskellene mellem voldgift og domstolsbehandling, hvilket ikke vil være i de europæiske virksomheders interesse.

I grønbogen nævnes, at forordningens kompetenceregler med fordel kunne sættes i kraft med hensyn til brug af foreløbige retsmidler ved voldgift. Det forekommer efter instituttets opfattelse mere nærliggende, at opfordre landene i EU til at gennemføre de bestemmelser om brug af foreløbige retsmidler, som i 2006 blev indsat i UNCITRALs modellov (Resolution 61/33 som vedtaget af FN's Generalforsamling på 64th plenary meeting, 4. december 2006, artikel 17-17 J.) Gennemførelse af disse regler synes til fulde at kunne tilgodese hensynet til voldgiftsbehandlings effektivitet, også i tilfælde, hvor voldgiftsretten endnu ikke er udpeget.

Med venlig hilsen



Steffen Pihlblad

**Ebru Abay**

**Fra:** Sven Petersen [svp@danskerhverv.dk]  
**Sendt:** 30. juni 2009 17:04  
**Til:** Justitsministeriet  
**Cc:** Helle Houth  
**Emne:** Grønbog om revision af Bruxelles forordningen - retternes kompetence etc.  
**Vedhæftede filer:** Sven Petersen.vcf

Til Christian W Svanberg

Dansk Erhverv takker for det fremsendte materiale som vi har følgende kommentarer til:

**Generelle bemærkninger**

Grundlæggende går Dansk Erhverv ind for, at Danmark fjerner de fire "berømte" forbehold som for danske virksomheder har været en klods om benet i forskellige sammenhænge. Blandt andet har forbeholdet for det retlige samarbejde besværliggjort adskillige civile retlige processer på det internationale område frem til det tidspunkt, hvor der blev indgået parallelle aftaler. Vi ser gerne at det retlige samarbejde fungerer så smidigt og hurtigt som muligt, og der er bestemt rum for forbedringer. ~~Eksempelvis kan vi oplyse~~

**Specifikke bemærkninger****Spørgsmål 1**

Det er umiddelbart vores opfattelse, at en afskaffelse af eksekvaturproceduren vil være positiv. Vi kan oplyse at vi har en dansk udeblivelsesdom fra Retten i Helsingør liggende det eksekvering i Italien. Det har foreløbig taget 1,5 år og vi er stadig igang med processen !

**Spørgsmål 2**

Vi finder det formålstjenligt, at der i forordningen tages stilling til virkningen af retsafgørelser truffet i tredjelande.

**Spørgsmål 3**

Vi finder ikke anledning til at ændre de gældende regler omkring værnetingsaftaler, da vi ikke har kunnet konstatere, at der er særlige problemer på dette område.

**Spørgsmål 4**

Dansk Erhverv er tilhænger af, at der skabes mest mulig klarhed på området og er derfor som udgangspunkt fortalende for en europæisk patentdomstol.

Vi har ikke bemærkninger til de resterende spørgsmål.

Med venlig hilsen

Sven Petersen  
 Erhvervsjuridisk fagchef, advokat, LLM

MOBIL: +45 4098 4171  
 DIREKTE: +45 3374 6109  
 SVP@DANSKERHVERV.DK

**DANSK  
 ERHVERV**

Dansk Erhverv er erhvervsorganisation og arbejdsgiverforening for fremtidens erhverv. Vi repræsenterer 20.000 virksomheder og 100 brancheorganisationer inden for handel, rådgivning, oplevelse, transport og service.

01-07-2009

Justitsministeriet  
 Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 23

DANSK ERHVERV  
BØRSEN  
DK-1217 KØBENHAVN K  
WWW.DANSKERHVERV.DK

T. +45 3374 6000  
F. +45 3374 6080  
-  
INFO@DANSKERHVERV.DK

---

Denne mail er blevet scannet af <http://www.virus112.com>

---





Jmt. modt.

9 JULI 2009

Justitsministeriet  
Lovafdelingen  
Sotsholmsgade 10  
1216 København K

CTN

Den 7. juli 2009

### Høring om Bruxelles I-forordningen

Med henvisning til grundnotat vedrørende Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område fremkommer hermed LO' hørings svar.

Indledningsvis skal det påpeges, at som følge af et betydeligt antal domme afsagt af Arbejdsretten de seneste år over udenlandske virksomheder, som skal tvangsfuldbyrdes i udlandet, og som følge af et stort antal udenlandske virksomheder på det danske arbejdsmarked er retsstillingen om retternes kompetence og anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser særdeles aktuel og vil ligeledes være det fremover.

Efter LO' erfaring er det i praksis i særdeleshed anerkendelse og fuldbyrdelse af danske retsafgørelser i andre medlemslande, som ikke fungerer tilfredsstillende. Særligt i "de nye medlemslande" opstår der problemer. Der bruges ikke ubetydelige ressourcer på at søge tvangsfuldbyrdelsen gennemført i de nye medlemslande.

#### Ad spørgsmål 1

LO er af den opfattelse, at forhold, som medvirker til at forsinke eller udgør en hindring for fuldbyrdelsen af retsafgørelser, skal undgås eller begrænses. Det er LO' opfattelse, at eksekvaturproceduren medvirker hertil. Derfor mener LO, at eksekvaturproceduren bør revideres, således at den skal være gennemført inden for en fastsat kort tidsfrist eller helt udgå.

#### Ad spørgsmål 2

Selvom LO på nuværende tidspunkt ikke har særlig interesse i, at Bruxelles I-forordningens geografiske anvendelsesområde udvides, kan LO tiltræde kommissionens forslag herom.

### **Ad spørgsmål 3**

I praksis indeholder samtlige tiltrædelsesoverenskomster, herunder tiltrædelsesoverenskomster med udenlandske arbejdsgivere, en værnetingsaftale om, at overenskomstbrud behandles af Arbejdsretten.

I praksis opretholdes de i tiltrædelsesoverenskomsterne indgåede værnetingsaftaler som altovervejende hovedregel.

Det er LO' opfattelse, at værnetingsaftaler skal beskyttes, ligesom behandlingstiden ved domstolene skal minimeres. Det af kommissionen fremkomne forslag om en omvendt prioriteringsregel kan LO tiltræde.

### **Ad spørgsmål 4**

LO har ingen bemærkninger til spørgsmålet om industriel ejendomsret.

### **Ad spørgsmål 5**

Det er ikke i praksis et særligt problem, at der af procestaktiske grunde anlægges søgsmål i en anden medlemsstat end den medlemsstat, der følger af den eksklusive værnetingsaftale.

Trods dette kan LO tiltræde, at der indføres regler til imødegåelse af unødigt udsættelse af retssageres behandling. Forslaget om at udelukke anvendelsen af litispændelsesreglen ved negative anerkendelsesspørgsmål kan ligeledes tiltrædes.

For så vidt angår de såkaldte sammenhængende krav kan det af Kommissionen anførte tiltrædes.

### **Ad spørgsmål 6**

Det er LO' opfattelse, at mulighederne for at inkassere beløb i udlandet skal forbedres. LO er positiv indstillet overfor kommissionens forslag til at præcisere anvendelsesområdet for foreløbige retsmidler, ligesom LO er positiv indstillet overfor, at kompetencen tillægges den ret, som har kompetence i hovedsagen.

### **Ad spørgsmål 7**

På nuværende tidspunkt har LO ingen praktisk interesse i, at forordningens anvendelsesområde udstrækkes til tillige at gælde voldgift, men LO er positiv herover for.

**Ad spørgsmål 8**

LO har på nuværende tidspunkt ingen praktisk interesse i, at værnetingsreglerne om kumulation for arbejdstagere ændres.

På vegne af LO's daglige ledelse

Harald Børsting





Jmt. modt.

18 JUNI 2009

Justitsministeriet  
Lovafdelingen  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K.

Præsidenten  
Domhuset, Nytorv  
1450 København K.  
Tlf. 33 44 80 00  
Fax 33 44 84 88  
CVR 21 65 95 09  
[administration.kbh@domstol.dk](mailto:administration.kbh@domstol.dk)  
J. nr. 9099.2009.24

CTN

Dato 12. juni 2009

Ved e-mail af 10. juni 2009 har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til grønbog fra Europa-Kommissionen om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil-og handelsretlige område.

Jeg skal i den anledning på byretspræsidenternes vegne oplyse, at grønbogen ikke giver byretterne anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Der henvises til J. nr. 2009-748/21-0406.

Med venlig hilsen

Søren Axelsen



**Præsident Jens Feilberg**  
**Sø- og Handelsretten**  
Bredgade 70, 1260 København K.  
Tlf.: 33 47 92 22 Fax.: 33 47 92 82

Jmt. Mdt.  
26 JUNI 2009

**Justitsministeriet**  
**Lovafdelingen**  
**Slotholmsgade 10**  
**1216 København K**  
(sendt pr. mail)

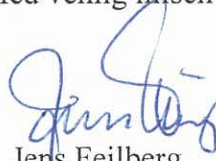
CTN

Den 24/6 2009  
J.nr. H 17/09

**Sagsnr. 2009-748/21-0406 – KOM(2009) 175 endelig**

Kommissionens grønbog om revision af Bruxelles I-forordninger giver ikke Sø- og Handelsretten anledning til bemærkninger.

Med venlig hilsen



Jens Feilberg

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406  
Akt.nr. 17

Kopi til Østre og Vestre Landsret

Østre Landsret  
Præsidenten



Den 19 JUNI 2009  
J.nr. 40A-ØL-26-09  
Init. jni

Justitsministeriets  
Procesretskontoret  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

Jmt. Mdt.  
22 JUNI 2009

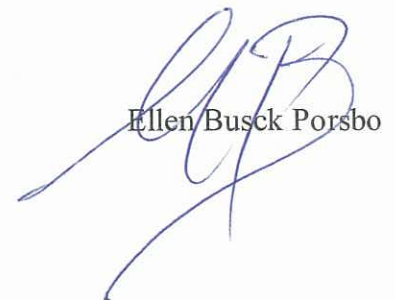
Justitsministeriet har ved brev af 10. juni 2009 (sagsnr. 2009-748/21-0406) anmodet om at modtage eventuelle bemærkninger til Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretslige område.

Jeg skal i den anledning udtale, at forslaget ikke giver landsretten anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen



Bent Carlsen



Ellen Busck Porsbo

Justitsministeriet  
Lovafdelingen 2009 NR. 748/21-0406  
Akt.nr. 10

Vestre Landsret  
Præsidenten

Jmt. modt.  
23 JUNI 2009



Justitsministeriet  
Lovafdelingen  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

LTN

J.nr. 40A-VL-26-09  
Den 22/06-2009

Ved brev af 10. juni 2009 (Sagsnummer 2009-748/21-0406) har Justitsministeriet anmodet om eventuelle bemærkninger til Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

I den anledning skal jeg meddele, at landsretten ikke finder anledning til at fremkomme med bemærkninger.

Med venlig hilsen

  
Bjarne Christensen

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 11

## Ebru Abay

---

**Fra:** René Agut Frydshou [RAF@domstolsstyrelsen.dk]  
**Sendt:** 30. juni 2009 08:26  
**Til:** 'cms@jm.dk'; Justitsministeriet  
**Emne:** Høring over Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning 44/2001  
**Vedhæftede filer:** gronbog.pdf

Att.: Justitsministeriet, Christian Wiese Svanberg

Hermed Domstolsstyrelsens hørings svar i ovennævnte, jf. vedhæftede.

Med venlig hilsen  
René A. Frydshou  
Fuldmægtig  
Direkte + 45 33 92 95 82  
[raf@domstolsstyrelsen.dk](mailto:raf@domstolsstyrelsen.dk)

**Domstolsstyrelsen**  
**St. Kongensgade 1-3**  
1264 København K.  
Tlf. + 45 70 10 33 22  
Fax + 45 70 10 44 55  
[www.domstol.dk](http://www.domstol.dk)

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 20

Domstolsstyrelsen



Justitsministeriet  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

Store Kongensgade 1-3  
1264 København K  
Tlf. +45 70 10 33 22  
Fax +45 7010 4455  
post@domstolsstyrelsen.dk  
CVR nr. 21-65-95-09  
EAN-nr.5798000161184

J. nr. 2009-4101-0012-3  
Sagsbeh. Rene Agut Frydshou  
Dir.tlf.  
Mail RAF@domstolsstyrelsen.dk

30. juni 2009

**Høring over Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EU-domsforordningen)**

Domstolsstyrelsen har fra Justitsministeriet modtaget anmodning om at komme med eventuelle bemærkninger til Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EU-domsforordningen).

Vi har ingen bemærkninger til grønbogen.

Med venlig hilsen

Niels Juhl

## Ebru Abay

---

**Fra:** Kirsten Fly Malling [kfm@sdu.dk]

**Sendt:** 29. juni 2009 13:57

**Til:** Justitsministeriet

**Cc:** Jens Oddershede; Per Overgaard Nielsen; Bjarne Graabech Sørensen; Connie Bang Jensen; Lone P. Iversen; Karoline Pinholt; journal mailbox

**Emne:** Høring over Europa-Kommissionens grøn bog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001

Justitsministeriet  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

Syddansk Universitets j.nr. 079-2009.

Justitsministeriet har ved e-mail af 10. juni 2009, sagsnr. 2009-748/21-00406, anmodet universitetet, om eventuelle bemærkninger til høring over Europa-Kommissionens grøn bog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Syddansk Universitet har ingen bemærkninger.

På rektors vegne

e.b.

**Karoline Pinholt**  
Specialkonsulent, Ledelsessekretariatet

Tlf. 6550 1044  
Mobil 6011 1044  
Fax 6550 1090  
Email kpi@sdu.dk  
Web <http://intern.sdu.dk/enheder/ledelsessekr/ansatte/kap-4375/>  
Adr. Campusvej 55, 5230 Odense M



**SYDDANSKUNIVERSITET.DK**

---

Campusvej 55 · 5230 Odense M · Tlf. 6550 1000 · [www.sdu.dk](http://www.sdu.dk)

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 15



## Ebru Abay

---

**Fra:** Birthe Marion Andersen [bma@voldgift.dk] på vegne af voldgift [voldgift@voldgift.dk]  
**Sendt:** 26. juni 2009 10:31  
**Til:** Justitsministeriet  
**Cc:** Per Clausen; Per Helwigh  
**Emne:** Grønbog (EF) nr. 44/2001  
**Vedhæftede filer:** 634706.doc

Vedhæftet Voldgiftsnævnets høringsvar af d.d.

Med venlig hilsen  
f. Per Helwigh

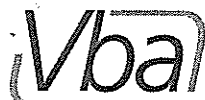
Birthe Marion Andersen, sekr.  
Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed  
Vesterbrogade 2 B, 3.  
1620 København V  
Tlf: 3313 3700  
Fax: 3313 0403  
Email: [voldgift@voldgift.dk](mailto:voldgift@voldgift.dk)

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 18





**E-mail: jm@jm.dk**

Justitsministeriet, Lovafdelingen, Procesretskontoret  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K  
2009-748/21-0406

Dato : 26. juni 2009  
J.nr. : I-135  
Jur. : Per Helwich  
Dir.Tlf : 33 36 98 55  
Skr. : Birthe Marion Andersen  
Dir.Tlf : 33 36 98 54  
Telefontid man - fre 9.00 - 15.00

**Høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse af fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område**

Det skal herved meddeles, at Voldgiftsnævnet for bygge- og anlægsvirksomhed ikke har bemærkninger til grønbog (EF) nr. 44/2001.

Med venlig hilsen

Per Helwich

Prount hst

**Lisa Holm Petersen**

---

**Fra:** Lars Brondt Christensen [LAC@landbrug.dk]**Sendt:** 26. juni 2009 10:21**Til:** Justitsministeriet**Emne:** Høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsret-lige område

---

Justitsministeriet har ved brev af 10. juni 2009 iværksat høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Landbrug & Fødevarer takker for høringsmuligheden. Vi har dog ingen bemærkninger til grønbogen.

Lars Brondt Christensen  
Advokat / Erhvervspolitisk konsulent  
Landbrug & Fødevarer  
Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, Danmark  
Tlf.: +45 3339 4510, mobil: +45 2724 5895  
[www.lf.dk](http://www.lf.dk)

---

Landbrug & Fødevarer repræsenterer det samlede landbrug og fødevarerhverv. Organisationen er resultatet af en fusion mellem Landbrugsraadet, Danske Slagterier, Dansk Svineproduktion, Dansk Landbrug med Dansk Landbrugs Medier og Dansk Landbrugsrådgivning, samt væsentlige dele af Mejeriforeningens aktiviteter. Landbrug & Fødevarer repræsenterer Danmarks største kompetenceklynge med 150.000 beskæftigede og en samlet eksport på mere end 100 milliarder kroner årligt.

---

**Ebru Abay**

---

**Fra:** Helle Schaumann [hsc@humanrights.dk]  
**Sendt:** 24. juni 2009 11:16  
**Til:** Justitsministeriet  
**Emne:** Vedr. j.nr.2009-748/21-0406  
**Vedhæftede filer:** Grønbog om revision af Rådsforordning (EF) 44-2001.doc

Institut for Menneskerettigheder sender vedhæftet som fil vores hørings svar vedrørende ovennævnte j.nr.

Med venlig hilsen



THE DANISH INSTITUTE  
FOR HUMAN RIGHTS

HELLE SCHAUMANN  
FULDMÆGTIG I LEGAL OFFICER  
FRIHEDSRETTIGHEDER OG BORGERDELTAGELSE I  
FREEDOMS AND CIVIC PARTICIPATION  
STRANDGADE 56 | DK-1401 COPENHAGEN K  
PHO. +45 32 69 88 88 | FAX +45 32 69 88 00  
DIRECT +45 32 69 88 69  
HSC@HUMANRIGHTS.DK | HUMANRIGHTS.DK | MENNESKERET.DK

Justitsministeriet  
Lovafdelingen  
Procesretskontoret  
E-mailes til jm@jm.dk

DATO 24/6-09  
J.NR.  
540.30.21038

### Høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

Institut for Menneskerettigheder har med e-mail af 10.juni 2009 modtaget høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (Bruxelles I-forordningen) med anmodning om Instituttets eventuelle kommentarer hertil. Danmark er tilknyttet reglerne i Bruxelles I-forordningen ved en parallelaftale.

Grønbogens formål er at indlede en bred høring af de berørte parter om, hvordan anvendelsen af forordningen kan forbedres med hensyn til de punkter, der er nævnt i Kommissionens rapport<sup>1</sup> om anvendelsen af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001. I grønbogen peger Kommissionen på en række mulige ændringer af forordningen, som kan overvejes i forbindelse med en revision af forordningen. Der stilles i den forbindelse en række spørgsmål om behovet for eventuelle ændringer.

Institut for Menneskerettigheder har ikke kommentarer af menneskeretlig karakter til de i grønbogen stillede spørgsmål.

Der henvises til ministeriets j.nr. 2009-748/21-0406.

Med venlig hilsen

Jonas Christoffersen  
Direktør

<sup>1</sup> KOM (2009) 174 endelig

**Ebru Abay**

---

**Fra:** Tina Solem [ts@frr.dk]  
**Sendt:** 23. juni 2009 09:34  
**Til:** Justitsministeriet  
**Emne:** Høring over Europa-Kommissionens grøn bog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001

**Vedhæftede filer:** 20090623091230499.pdf

**Att.: Christian Wiese Svanberg**

Vi sender hermed FRR's høringssvar.

Med venlig hilsen

**Tina Solem**

sekretær

**Registrerede Revisorer FRR**

Telefon 3634 4422

Fax 3634 4444

Direkte 3634 4458

E-mail [ts@frr.dk](mailto:ts@frr.dk)

Internet [www.frr.dk](http://www.frr.dk)

*(Se vedlagte fil: 20090623091230499.pdf)*

Justitsministeriet  
Lovafdelingen  
Procesretskontoret  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

Att.: Christian Wiese Svanberg

Pr. e-mail: [jm@jm.dk](mailto:jm@jm.dk)


23. juni 2009

Høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

Tak for muligheden for at kommentere grønbogen.

Vi har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

  
Henrik Carmel  
international fagkonsulent

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 12



**Ebru Abay**

---

**Fra:** Harald Victor Micklander [hvm@procesbevillingsnaevnet.dk]

**Sendt:** 22. juni 2009 13:52

**Til:** Justitsministeriet

**Cc:** Hanne Kjærulff

**Emne:** 2009-748/21-0406

Vedr. j.nr. 2009-748/21-0406.

Ved brev af 10. juni 2009 har Justitsministeriet anmodet om Procesbevillingsnævnets eventuelle bemærkninger til Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

I den anledning kan det oplyses, at Procesbevillingsnævnet ikke har bemærkninger til grønbogen.

Mvh  
Harald Micklander  
Chefkonsulent

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

2009 NR. 748/21-0406

Akt.nr. 13

→ ProsentH

**Birgitte Broberg**

---

**Fra:** Kristina Breyen [KBR@finansraadet.dk]  
**Sendt:** 24. juni 2009 09:52  
**Til:** Justitsministeriet  
**Emne:** Svar på høring over EU-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning 44/2001

**Vedhæftede filer:** FR01-224861-v1.DOC

Til  
Justitsministeriet

Vedhæftet Finansrådets svar på høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Med venlig hilsen

Kristina Breyen

Direkte 3370 1072  
kbr@finansraadet.dk

**Finansrådets Hus**  
Amaliegade 7  
1256 København K

Telefon 3370 1000  
Fax 3393 0260

mail@finansraadet.dk  
[www.finansraadet.dk](http://www.finansraadet.dk)



Justitsministeriet  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

**Svar på høring over Europa-Kommissionens grønbog  
om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001**

Finansrådet har den 10. juni 2009 fra Justitsministeriet modtaget materiale til høring over Europa-Kommissionens grønbog om revision af Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område.

Finansrådet har gennemgået materialet og har på nuværende tidspunkt ingen bemærkninger.

24. juni 2009

Finansrådets Hus  
Amallegade 7  
1256 København K

Telefon 3370 1000  
Fax 3393 0260

mail@finansraadet.dk  
www.finansraadet.dk

Journalnr. 182/01  
Dok. nr. 224861-v1

Med venlig hilsen

Kristina Breyen

Direkte 3370 1072  
kbr@finansraadet.dk